

Lärarhandledning Vi berättar och beskriver

Innehåll

Aktivitet 1. Vi berättar och beskriver	2
Bildunderlag 1	5
Blankett för individuell kartläggning Aktivitet 1	6

Aktivitet 1. Vi berättar och beskriver

I aktiviteten ges läraren möjlighet att få syn på om eleven

- kan berätta sammanhängande om något hon eller han varit med om
- kan beskriva en sak eller en företeelse så att andra förstår
- visar intresse för vad andra säger
- kan förstå en enkel instruktion

Aktiviteten och observationspunkterna som ingår genomförs i ordinarie undervisning.

Läs igenom hela aktiviteten eftersom kartläggning av olika observationspunkter kan kombineras.

Läraren avgör om gruppen behöver vara mindre för att kunna få syn på det som ska observeras i aktiviteten.

Då kan olika elever observeras vid olika tillfällen. Notering sker för varje enskild elev.

Förberedelser och material

- Blankett *Individuell kartläggning av elevens språkliga medvetenhet Aktivitet 1. Vi berättar och beskriver.*
En blankett för varje elev. Blanketten fylls i efter genomförd kartläggning.
- *Underlag Bildkort* med ljus ram (Bildunderlag 1),
där följande ord finns illustrerade:
ballong, bok, boll, buss, cykel, flygplan, hund, kam, katt, klocka, paraply, skola, stol, telefon
- Bildkorten kopieras med fördel på lite tjockare papper så att bilderna inte syns igenom.
Bildkorten klipps ut. Bildkorten används till observationspunkten *kan beskriva en sak eller en företeelse så att andra förstår*. Ett annat alternativ är att använda föremål som finns i närheten och som är bekanta för eleverna, som exempelvis diskborste, gaffel, limstift, mugg, pennvässare, sax, sked, tallrik osv.

Genomförande

Kan berätta sammanhängande om något hon eller han varit med om

1. Berätta först själv för eleverna om exempelvis din egen frukost den morgonen, vad den bestod av och hur det smakade.
2. Uppmana eleverna att berätta om sina erfarenheter på liknande sätt. Eleven kan även använda bilder/tecken/gester/rita som stöd för berättandet. Exempel på uppmaningar att använda:
  - Berätta om vad du gjorde igår.
  - Berätta hur du gör när du borstar tändarna.
  - Berätta hur man går till matsalen.
  - Berätta om hur en lek går till som du brukar leka.
  - Berätta om något som du tycker om att göra.
  - Berätta om en vanlig dag i förskoleklassen.
  - Berätta om hur du kommer till skolan.

OBSERVATIONSPUNKT

Kan berätta sammanhängande om något hon eller han varit med om.
Uppmärksamma och notera om eleven kan berätta med en röd tråd och så att det är begripligt för andra.

Kan beskriva en sak eller en företeelse så att andra förstår

Kartläggningen genomförs genom att läraren lyssnar när eleven beskriver ett föremål eller en bild. Eleven ska beskriva föremålet eller bilden på bildkortet utan att använda ordet för föremålet. Exempel på hur elever kan beskriva: ”Den har ett handtag som man kan hålla i. Den är vit och man kan dricka ur den” (mugg) och ”Det är ett djur som har litet huvud. Det finns massor av taggar och färgen är brun” (igelkott). Eleverna kan beskriva med kroppen/teckenspråk. Övriga elever får lista ut vilket föremålet/bildkortet är.

1. Lägg fram ett antal föremål och/eller bildkort.
2. Tala om för eleverna att du ska visa hur de ska göra och att de behöver följa med noga.
Säg: *Ni ska nu få gissa vad jag har här.*
3. Välj ett föremål/bildkort och titta på det så att det bara är du som ser vad det är.
Beskriv föremålet/bildkortet med två–tre beskrivande drag utan att tala om vad det är.
Säg: *Vad kan det vara för något?*
Låt eleverna svara.
Säg: *Nu ska ni få göra likadant.*
4. Låt en elev i taget välja ett föremål/bildkort som hon eller han beskriver för de andra.
Vid behov, ställ stödfrågor som ”Vad gör man med den?”, ”Vilken färg är det?”, ”Är den levande?”.
Observera att övriga elever inte får se föremålet/bildkortet.
5. Låt eleverna svara vad de tror att det är för föremål som beskrivits.

OBSERVATIONSPUNKT

Kan beskriva en sak eller en företeelse så att andra förstår. Uppmärksamma och notera om eleven kan beskriva föremålet eller företeelsen med ord som är anpassade till sammanhanget.

Visar intresse för vad andra säger

Kartläggningen genomförs genom att läraren iakttar aktiviteten som sker enligt beskrivning av föregående två observationspunkter. Läraren kan rikta elevens uppmärksamhet på att andra berättar något. Vid behov kan bildstöd användas.

OBSERVATIONSPUNKT

Kan visa intresse för vad andra säger. Uppmärksamma och notera om eleven visar intresse för att uppmärksamma vad andra säger och bekräftar det med sitt kroppsspråk och/eller genom att kommentera det som andra säger.

Kan förstå en enkel instruktion

Kartläggningen genomförs genom att läraren ger eleverna individuella ”hemliga uppdrag”, det vill säga uppdrag som endast den aktuella eleven får höra för att göra det spännande, under pågående undervisning. Samma uppdrag kan användas till flera elever. För den här observationspunkten behöver instruktionerna innehålla ett–tre led. Exempel på instruktioner för uppdrag som eleven ska utföra:

- Gå och hämta ett papper och en penna.
Rita en sol på papperet och ge mig papperet.
- Lagg dig på rygg. Sträck upp ena armen mot taket och vinka.
- Lagg dig på mage och vifta med armar och ben.
- Sätt dig på golvet, lyft på ett ben och lagg dig sedan ner.
- Gå till en dörr. Kom tillbaka och viska/bokstavera ditt namn med handalfabetet till mig.
- Lyft en stol och gå och ställ den vid ett annat bord.
- Gå fram till en vägg, knacka på väggen och kom tillbaka.
- Sträck ut dina fingrar och vifta med dem.
Lagg sedan händerna på huvudet.
- Gå till fönstret, säg/teckna ditt namn och kom sedan till mig.

OBSERVATIONSPUNKT

Kan förstå en enkel instruktion. Uppmärksamma och notera om eleven kan förstå instruktionen och visar det genom att följa den.

Stödja och utmana

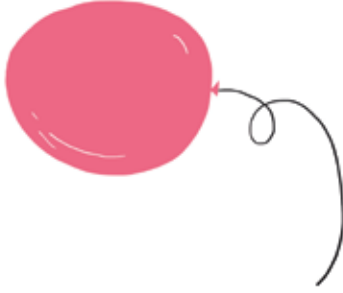
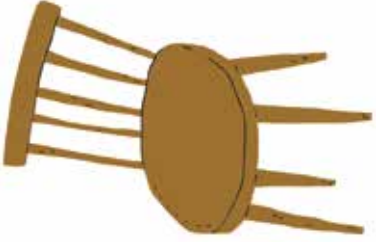
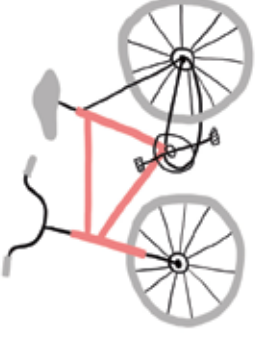
Läraren behöver uppmärksamma den elev som ännu inte

- berättar eller beskriver så att lärare eller elever förstår
- har en röd tråd i berättelsen
- använder för sammanhanget anpassade ord och uttryck
- visar intresse för uppmärksamma vad andra säger
- förstår att följa en enkel instruktion

En elev som kommit längre i sin utveckling visar troligen kunnande genom att

- berätta med en tydlig röd tråd och med tydliga beskrivningar
- använda ett varierat ordförråd i berättande och beskrivande samt kunskap om hur orden ska användas
- beskriva en företeelse eller sak i flera led
- aktivt medverka i samtal, bjuda in andra till samtal samt aktivt uppmärksamma vad andra säger

Notera i Blanketten *Individuell kartläggning av elevens språkliga medvetenhet Aktivitet 1. Vi berättar och beskriver*, hur undervisning kan stödja och utmana.

Aktivitet 1. Vi berättar och beskriver

Namn: _____

Uppmärksamma och notera om eleven	Ja	Medverkar men behöver fortsatt stöd	Kommentarer om fortsatt undervisning för att stödja och utmana
kan berätta sammanhängande om något hon eller han varit med om.			
kan beskriva en sak eller en företeelse så att andra förstår.			
visar intresse för vad andra säger.			
kan förstå en enkel instruktion.			
Klar med aktiviteten			

Markera med ett datum i "Ja"-rutan när du har uppmärksammat det som anges i observationspunkten. Markera med datum i rutan "Medverkar men behöver fortsatt stöd" om eleven inte är klar med observationspunkten och notera i kommentarsfältet hur undervisningen kan hjälpa eleven att utvecklas utifrån sina förutsättningar. När eleven genomfört hela aktiviteten skrivs det aktuella datumet i "Klar med aktiviteten"-rutan.